

การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

Developing guidelines for managing curriculum and learning activities based on the
philosophy of sufficiency economy for Schools under Jurisdiction of
the Secondary Educational Service Area Office 27

จิราพร พุยมง¹

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศนานนท์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำนวน 443 คน ใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และเปิดตารางสำเร็จรูปของ เคจซีเมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ให้ข้อมูลแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมิน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI Modified) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า ด้านหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของ

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เศรษฐกิจพอเพียงมี 7 ตัวชี้วัด ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงมี 9 ตัวชี้วัด ด้านการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มี 10 ตัวชี้วัด ด้านการวัดผลและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา มี 7 ตัวชี้วัด ผลการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : หลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้,เศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This research aimed to 1) to study a present and desirable characteristics of curriculum management and learning activities in accordance with the philosophy of sufficiency economy. 2) To develop a guideline curriculum management and learning activities in accordance with the philosophy of sufficiency economy for Schools under Jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 27, divided into 2 phases. Phase 1) to study a present and desirable characteristics of curriculum management and learning activities in accordance with the philosophy of sufficiency economy. The samples were administrators and teachers. There were 443 students for Schools under Jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 27, using the Stratified Random Sampling technique and the Krejcie and Morgan preliminaries. Phase 2) To develop a guideline curriculum management and learning activities in accordance with the philosophy of sufficiency economy for Schools under Jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 27 There are 9 professors use the Purposive Sampling method to provide information on how to develop curriculum management and learning activities in accordance with the philosophy of sufficiency economy. Assess the appropriateness and feasibility of the curriculum development guidelines and learning activities in the philosophy of Sufficiency Economy. Tools used were interview questionnaires, group discussion logs. And evaluation form Statistics used for data analysis were consistency, percentage, mean, standard deviation Pearson Product Moment Correlation Coefficient. Cronbach's alpha coefficient. Required Needs Index (PNI Modified) and Content Analysis.

The results of the study revealed following:

1. The present characteristics status of curriculum management and learning activities. Philosophy of sufficiency economy for Schools under Jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 27, overall and all aspects were at a high level. And desirable conditions of curriculum management and learning activities in accordance with the philosophy of sufficiency economy. for Schools under Jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 27, at a high level.

2. The developmental guidelines for curriculum management and philosophical learning activities. Of sufficiency economy for Schools under Jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 27 The unit of learning, the philosophy of sufficiency economy, has seven main media and learning indicators. Sufficiency Economy Philosophy There are 9 indicators for integrating Sufficiency Economy Philosophy into Organize learning activities. There are 10 indicators of measurement and evaluation of

integrated learning activities. The philosophy of sufficiency economy of the institution has 7 indicators of suitability assessment. And it is possible to get the most out of the overall picture.

Keywords : Curriculum and Learning Activities , Sufficient economy

1. บทนำ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีแนวพระราชดำริพระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านมูลนิธิชัยพัฒนา ว่า “เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดินเปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกต้องรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็มและลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป” (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง 2550 : 10) ในส่วนของการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองนั้น พระองค์ทรงมีพระบรมราโชวาทไว้ว่า “การพัฒนานั้นได้เป็นภารกิจและนโยบายสำคัญของการปกครองบริหารประเทศของเรามาานานพอสมควรแล้ว แต่กระนั้นก็เป็นที่น่าท้อใจว่า เรายังจะต้องพัฒนาไปอีกมาก ในโอกาสที่ข้าพเจ้าจึงใคร่จะปรารภกับทุกท่านว่า การพัฒนาประเทศจะบรรลุผลตามเป้าหมายได้มากน้อยเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยประกอบการหลายอย่าง อย่างแรกต้องมีคนดี คือ มีปัญญา มีความรับผิดชอบ มีความวิริยะอุตสาหะเป็นผู้ปฏิบัติ อย่างที่สอง ต้องมีวิทยากรที่ดี เป็นเครื่องใช้ประกอบการ อย่างที่สาม ต้องมีการวางแผนที่ดีให้พอเหมาะพอควรกับฐานะเศรษฐกิจและทรัพยากรที่มีอยู่โดยคำนึงถึงประโยชน์อันพึงประสงค์ของประเทศและประชาชนเป็นหลักปฏิบัติ” (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง 2550 : 126)

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักในการพัฒนาคนอันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศชาติได้เริ่มดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษามาตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2549 โดยร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน อาทิ คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา และเยาวชน โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

และหน่วยงานอื่นที่เป็นภาคีร่วมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง โดยกำหนดนโยบายให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการร่วมดำเนินการโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา โดยนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย หลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข อันได้แก่ หลักความพอประมาณ หลักความมีเหตุผล หลักการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีควบคู่กับมีความรู้และการมีคุณธรรมไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของบุคคล การพัฒนาเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยในอนาคต การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการขับเคลื่อนใน 3 ระดับ คือ ระดับชาติ ระดับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และระดับปฏิบัติการ (ถวัลย์ มาศจรัส 2550 : 10)

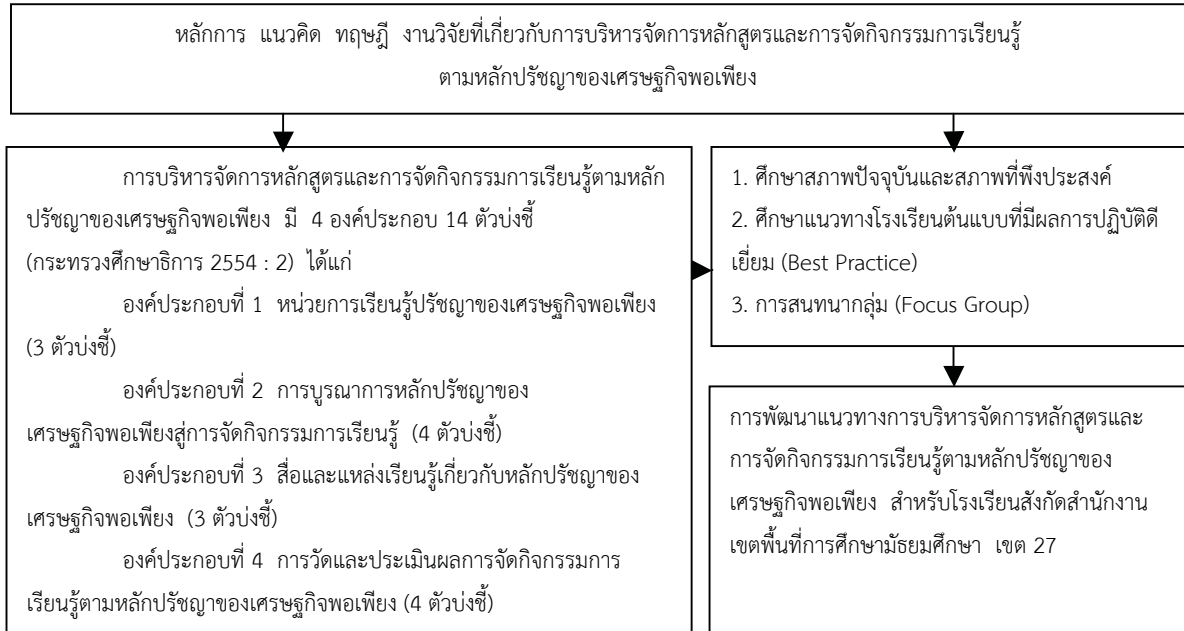
ดังนั้นบทบาทหน้าที่ของการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกช่วงชั้นตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ จัดบรรยากาศห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2550 : 29) ในการสอนสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ ตามที่กำหนด ครูผู้รับผิดชอบในการสอนสาระการเรียนรู้ใด ๆ ก็ตาม สามารถนำปรัชญาดังกล่าวเข้าไปบูรณาการ โดยสอดแทรกผสมผสานในการเรียนรู้สาระกลุ่มต่าง ๆ วิธีนี้นับเป็นวิธีที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้ พัฒนาทักษะการคิด การวางแผน และการปฏิบัติงาน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างกันหลากหลายได้มากขึ้น (ทีศนา เขมมณี 2558 : 24)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องพัฒนาแนวการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับโรงเรียนสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เพื่อที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

กรอบแนวคิดการวิจัย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 154 คน และครูจำนวน 2,693 คน รวมทั้งสิ้น 2,847 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 108 คน และ ครู จำนวน 335 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ประจำปีการศึกษา 2558 ซึ่งได้มาโดยการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนประชากรที่ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แล้วเทียบกับตารางสำเร็จรูปของเคจซีมอร์แกน (Krejcie and Morgan , 1997) (อ้างอิงมาจาก บุญชม ศรีสะอาด 2553 : 102) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 443 คน

4. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 การศึกษาโรงเรียนต้นแบบที่มีการปฏิบัติดีเยี่ยม (Best Practices) ของโรงเรียนที่เป็นศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและโรงเรียนที่ผ่านการประเมินโรงเรียนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง รวม 3 โรงเรียน

จำนวน 6 คน ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 3 คน และครูผู้รับผิดชอบงานเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 3 คน นำร่างแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 มาประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน อาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 1 คน และครูโรงเรียนต้นแบบ จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะที่ 1 ได้แก่ แบบประเมิน และแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะที่ 2 ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากโรงเรียนต้นแบบที่มีการปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices)
2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group)
3. แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางและคู่มือแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และส่งแบบสอบถามด้วยตัวเองไปยังกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ทั้ง 60 โรงเรียน

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างการศึกษาจากโรงเรียนต้นแบบที่มีการปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) ด้วยตนเอง และเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) แบบประเมินความเหมาะสมและความ

เป็นไปได้ของคู่มือแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากการจัดสนทนากลุ่ม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปประเด็น และนำเสนอโดยการพรรณนา (Descriptive)

5. สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 สรุปผลได้ดังนี้ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึง

ประสงค์การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับสภาพปัจจุบันจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนรู้ หน่วยงานเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามลำดับ

2. สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการ

หลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับสภาพที่พึงประสงค์จากมากไปหาน้อย ได้แก่ หน่วยงานเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรม

การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามลำดับ

3. ความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สื่อ และแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามลำดับ ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า

1. ด้านหลักสูตร/หน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด
2. ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 9 ตัวชี้วัด
3. ด้านการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย 10 ตัวชี้วัด
4. ด้านการวัด และ ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด
5. ประเมินแนวทางการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ผลการประเมินแนวทางพัฒนาทางการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ย คือ 4.71 และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยคือ 4.92

6. อภิปรายผล

จากผลวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 มีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับ มาก ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่ารัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการได้ร่วมกับหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ ได้มีการประสานงานกันเพื่อขับเคลื่อนให้สถานศึกษาต่าง ๆ ทั่วประเทศได้น้อมเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา และมีการประเมินสถานศึกษาเพื่อเป็นสถานศึกษาพอเพียง ทำให้สถานศึกษามีความตระหนักและมองเห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรสกุล เขตจำนง (2553 : 67-69) ศึกษาการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่าสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากในทุกด้าน เรียงตามการปฏิบัติจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคล ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาควรร่วมมือกับเขตพื้นที่การศึกษาและศึกษานิเทศก์ พัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถเพื่อจะได้นำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ควรจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนในการออกแบบการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

2. สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต

27 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ หน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามลำดับ เนื่องจากสถานศึกษาให้ความสำคัญในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และส่งเสริมคุณลักษณะอย่างพอเพียง ตามหลัก 2 เงื่อนไข 3 หลักการ นำสู่สมดุล 4 มิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กำธร ทาเวียง (2553 : 120-123) ได้วิจัยเรื่องการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ภาพรวมการขับเคลื่อนอยู่ที่ระดับมาก

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ดังนี้

3.1 ด้านหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักสูตรรายวิชา ที่บูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ส่งเสริมให้ครูออกแบบหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามมาตรฐานการเรียนรู้ มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย คำดี จันทะเกษ (2554 : 163-167) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยรูปแบบของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโดยบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับ

การศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1. การศึกษาบริบท 2. การวิเคราะห์วางแผนการใช้หลักสูตร 3. การดำเนินการใช้หลักสูตร 4. การนิเทศ ติดตาม ส่งเสริม 5. การประเมินผลและพัฒนาหลักสูตร และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชฎณา ขำศิริ (2560) พบว่า องค์ประกอบที่ 6 สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ หลักสูตรควรนำผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาและอาจารย์ต่อสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ไปปรับปรุงและพัฒนาสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ให้เพียงพอและเหมาะสม เช่น หนังสือ ตำรา E-book วารสาร ห้องสัมมนาเฉพาะหลักสูตร

3.2 ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาวางแผนการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนด้านการจัดการและอุปกรณ์การเรียนรู้สำหรับผู้เรียน จัดทำสื่อที่หลากหลาย ส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อและนวัตกรรมทางการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย กำธร ทาเวียง (2553 : 120-123) ได้วิจัยเรื่อง การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 คือ 1) จัดให้มีหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้น 2) สนับสนุนการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน 3) พัฒนาการจัดการและใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4) พัฒนาการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.3 ด้านการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ สถานศึกษามีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และครบทุกระดับชั้น มีการพัฒนาส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยส่งครูเข้าอบรม พัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือ

ปฏิบัติจริง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถถอดบทเรียนจากการเรียนรู้ตามหลัก 2 เงื่อนไข 3 หลักการ นำสู่สมดุลใน 4 มิติ ได้โดยครูมีการบูรณาการแบบสอดแทรกใช้คำถามกระตุ้นคิด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยะ ลุนบง (2555 : 118-124) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เรื่อง การปลูกผักปลอดสารพิษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ผลการวิจัยพบว่า 1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ได้ผลดี ควรคำนึงถึงองค์ประกอบต่อไปนี้ 1.1 เนื้อหาที่ใช้ในการสอนควรเป็นเนื้อหาที่นักเรียนสนใจและมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของนักเรียน จะทำให้นักเรียนกระตือรือร้นในการเรียน ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมและสารพัดประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวันได้ 1.2 ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้คำถามที่เข้าใจง่ายและสอดคล้องกับประสบการณ์ของนักเรียน จัดกลุ่มนักเรียนโดยความสามารถ เลือกใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาให้แรงเสริมทางบวก สนับสนุนให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง และใช้การประเมินตามสภาพจริง 1.3 การบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรเลือกบูรณาการเฉพาะคุณลักษณะที่สามารถวัดและประเมินได้จริงในขณะทำการวิจัยนั้น

3.4 ด้านการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดทำเครื่องมือวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำผลที่ได้จากการวัดผลและการประเมินผลมาพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ “อยู่อย่างพอเพียง” สอดคล้องกับงานวิจัยของ รณชัย ทิพย์อุทัย (2554 : 185-194) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 แนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา พบว่า ควรกำหนดนโยบายหลักของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโดยมีศึกษานิเทศก์

คอยให้คำปรึกษา ชี้แนะและให้ความช่วยเหลือแก่สถานศึกษา ควรมีการวางแผนการดำเนินการ นิเทศ ติดตาม สรุป รายงาน และประเมินผลทุกขั้นตอนอย่างเป็นระบบ จริงจังและต่อเนื่อง พร้อมทั้งจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องควรให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในทุกขั้นตอนตามความเหมาะสม

7. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่ได้สรุปและอภิปรายผลมานั้น ผู้วิจัยมีแนวคิดเป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 ผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพบว่าด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีค่าน้อยที่สุด และเมื่อนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นปรากฏว่ามีความต้องการจำเป็นอยู่ระดับ 2 แสดงให้เห็นว่าสื่อและแหล่งเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น ผู้บริหารการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาควรพิจารณาสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมให้กับโรงเรียนเพื่อพัฒนาสนับสนุนงานสวัสดิการนักเรียนให้เพียงพอกับความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้คุณภาพการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

1.2 ควรนำแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้และพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการจัดทำแผนการเรียนรู้ การวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ เพื่อเป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

2.2 ควรศึกษาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

8. เอกสารอ้างอิง

1. กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (2551-2554). กรุงเทพฯ : ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.
2. กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). คู่มือประเมินสถานศึกษาพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
3. กำธร ทาเวียง. (2553). การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
4. คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (2550). ประมวลคำในพระบรมราชโองการพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชตั้งแต่พุทธศักราช 2493-2546 ที่เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
5. คำดี จันทะเกษ. (2554). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโดยบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ด.บ. มหาสารคาม : มหาสารคาม.
6. ณัฐณา ขำศิริ. (2560). สภาพการจัดทำหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (TQF) : กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) หน้า 74.
7. ถวัลย์ มาศจรัส. (2554). Model การจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาพระราชทาน “เศรษฐกิจพอเพียง”. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
8. ทิศนา แคมมณี. (2558). ถอดรหัสปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอนกระบวนการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท วี.พริ้น (1991) จำกัด.
9. บุญชม ศรีสะอาด. (2553). วิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
10. พรสกุล เขตจ่านิง. (2553). การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุดรธานี เขต 4. การศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
11. รณชัย ทิพย์อุทัย. (2554). การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.